

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

58. An si conuentio de pugnando facta sit in rixa, & inter conuentionem & pugnam intercedat tempus non incurratur in pœnas latas contra duellantes? Et notatur consulentem duellum non incurrere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

cum injusto aggressore, tunc cum illo pugnare est bonum, quia est necessaria defensio ab injusta vi. Tunc autem provocatus egrediens domo, vult absolvere negotia sua gerere, & suum munus explere; quod quidem honestum est: media autem, quæ elegit, sunt in differentia ad bonum & malum; honestari autem possunt ab honesto illo fine: sunt autem ea media egressus è domo, inambulatio per vias publicas, & alia id genus; à quibus non tenetur provocatus abstinere cum gravi suo damno, quamvis sibi persuadeat provocatorem eis abuturum ad pugnam; ille enim abusus non oritur ex meis actionibus, quibus est ille per accidens abusus, oritur autem per se à sola malitia provocatoris, qui ex meis actionibus honestis abripit animum ad peccandum.

RESOL. LVIII.

An, si conventio de pugnando facta sit in rixa, & inter conventionem, & pugnam intercedat tempus, non incuratur in penas latas contra duellantes?

Et notatur consulentem duellum non incurrere excommunicationem, si fecit quantum potuit revocando consilium, licet nihil profecerit. Ex part. 6. tr. 6 & Misc. 1. Resol. 21.

§. 1. **A**ffirmativam sententiam docet Filliucius tom. 1. tr. 15. cap. 5. num. 111. & 112. ex duobus casibus quos ibi ponit, & ego infra refellam: & rationem adducit, quia est duellum ex condictione prohibuit à Constitutionibus Pontificiis, cum intercedat tempus inter conventionem & pugnam.

2. Sed mihi placet contraria sententia dummodo intra illud spatium temporis pugnantes non se vertant ad actus extraneos & alienos ab ipsa pugna, & arbitrio prudentis duret calor iracundiae. Et ratio est, quia conventio & pugna est una actio moralis continuata, & in ipso calore iracundiae facta, ut patet ex Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 2.2. sect. 5. num. 21. & 22. Sed principium dictæ actionis fuit rixa, & conventio pugnae facta fuit in rixa, & in ipso calore iracundiae: & durante ipso calore arbitrio prudentis sequuta est pugna; Ergo pugna illa dicenda est rixa, & non duellum ex condictione factum, quia in actionibus moralibus principium semper attenditur.

3. Nec obstat interventio temporis inter conventionem & pugnam, si enim pugna sequuta est eodem die, quo facta fuit rixa & conventio; creditur commissæ ex eodem calore iracundiae, ut docet Menochius de arbit. judic. lib. 2. cent. 4. cas. 361. num. 53. & Mascardus de probat. consil. 98. n. 28. & per consequens est una actio moralis procedens ex rixa. Vnde ex supradictis sequitur, contra Filliucium, ubi supra quod si duo exorta rixa in Ecclesia ibi ob reverentiam loci enses non educunt, sed conventionem facta de pugnando in viam, vel in alium locum determinatum exeunt, ut pugnent, & pugnant, licet spatium temporis intercesserit inter conventionem & pugnam, & in determinato loco sit sequuta: tamen si ad actiones extraneas & alienas à pugna non se verterunt, sed durante calore iracundiae excitato in rixa pugnam commiserunt, non est dicendum duellum ex condictione, sed pugna exorta ex rixa, & per consequens non incidunt in excommunicationem & alias penas contra Duellantes inflictas, quia est una actio moralis continuata principium habens in rixa & finem in pugna, & quia principium attenditur in dictis actionibus, ut docet Bonacina tom. 3. disp. 2. quæst. 3. punct. 48. num. 8. & Peregrinus de Duello, quæst. 22. num. 21. dicenda est rixa & non duellum ex condictione. Et simi-

Tem. V.

liter si duo invicem contendant quorum alter, quia non habet enslem in vicinam domum se confert, ut eo accepto cum altero armato pugnet, dato quod in ipsa contentione conveniant se pugnuros, & ut armatus expectet, si postea pugnent, existimò non esse delictum ex condictione; sed pugna ex contentione, sive rixa exorta: & licet sint duæ actiones physicae distinctæ, conventio & pugna, tamen est una actio moralis, cujus principium fuit rixa. Ergo, &c.

4. Notandum est etiam hic obiter me his diebus probabilius respondisse, consulentem Duellum non incurrere excommunicationem, si fecit quantum potuit revocando consilium, licet nihil profecerit: quia quantum ex se effecit, ut per illum cesset duellum; quod si non cessavit, ipse jam non est in causa, quia novum consilium dedit efficacius de se ad revocandum duellatorem qui si non revocatur, est propter ejus pravitatem: jamque non movetur ex ejus consilio formaliter, sed materialiter. Ita in specie Cælestinus in Compend. Theolog. moralis tr. 3. cap. 1. n. 10. & Hurtadus de Mendoza in 2. 2. de fide, spe & charitate vol. 22. disp. 170. sect. 21. §. 189.

Sup. hoc sup.
in Ref. 52. §.
Dico deci-
mo. & infr.
in Ref. 64. §.
ult. rursum
post med.

RESOL. LIX.

An, si accusator offerat duellum purgativum, possit illud innocens acceptare ad tuenda bona temporalia?

Et an ea, quæ dicuntur de acceptance tertaminis purgativi, tandem vim habeant in certamine non purgativo?

Et an innocens possit criminatori offerre singulare certamen, quando alia ratione non potest se suaeque tueri?

Ex part. 5. tr. 13. & Misc. 1. Resol. 27.

§. 1. **N**egativam sententiam docet Lessius lib. 2. cap. 9. dub. 8. n. 47. Filliucius tom. 2. tr. 29. num. 144. Suarez de charitate disp. 13. sect. ult. num. 5. & ante omnes Petrus de Aragon in 2. 2. quæst. 64. art. 3. ad tertium argumentum, & quia casus est curiosus, ponam per extensum ejus verba; sic igitur ait: Aliqui assunt, quod innocens licet potest accusatorem per calumniam usque ad mortem prævalentem interficere, cumque provocare ad singulare certamen. Nā cum accusator tunc injuste innocentem aggredietur gladio materiali judicis, & quicunque in valis gladio licet possit etiam cum morte aggressoris se defendere sit ut etiam licet tunc possit innocens in propriam defensionem accusatorem interficere. Sed hæc sententia est aperte falsa. Primò, nam ex ea sequeretur, quod qui accusaret innocentem bona fide ex ignorantia invincibili licet possit ab eo interfici in propriam defensionem; consequens autem est falsum, & contra rectam rationem. Nam sic esset maxima perturbatio in Republica, & unusquisque suum interficeret accusatorem, dicens se ab eo injuste accusari, quod est absurdum; ergo & illud ex quo sequitur. Probo sequelam, si quis invaderet me bona fide ex ignorantia invincibili, ego licet possem illum interficere in meam defensionem sed accusans aggreditur innocentem gladio materiali judicis secundum Caietanum: ergo etiam si ex ignorantia invincibili id faciat, licet poterit ab innocente interfici. Secundò, quando dominus mittit servum ad me interficiendum, quamvis sit licitum occidere dominum domi manentem, ut omnes concedunt: ergo pari ratione, quamvis accusator occidat me per iudicem, non erit licitum occidere illum domi manentem. Vltimò si sententia Caietani esset vera, sequeretur quod si quis per calumniam me accusando esset causa, quod ego conicerer in carcerem, aut quod perderem bona mea, liceret mihi illum occidere.

D 2 Consequens